

УДК 811.111'255.4

Каширіна І. В., Поцюпан А. В.

¹ канд. філол. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ГФ-310 НУ «Запорізька політехніка»

**МАНІПУЛЯТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ МЕТАФОР-ЗООНІМІВ В
ЕКОНОМІЧНОМУ ДИСКУРСІ КРИЗЬ ПРИЗМУ СПЕЦІАЛЬНОГО
ПЕРЕКЛАДУ**

Основи розуміння теорії та потенціалу метафори закладено вітчизняними та зарубіжними вченими (Голубовська 2010; Карабан 2004; Коломієць 2011; Селіванова 2011; Блек, 1990; Девідсон, 1990; Касіпер, 1990; Лакоф, Джонсон, 1990; МакКормак, 1990). Зазначені напрацювання спонукають до потрактування економічних метафор-зоонімів як вагомого джерела задоволення термінологічних потреб в економічній терміносистемі та водночас як джерела задоволення термінологічних потреб перекладачів, які спеціалізуються на галузевому перекладі в царині економіки. Таким чином, йдеться як про термінознавчу наукову працю, так і про випрацювання методів системної термінознавчої роботи (термін М. Т. Кабре) з націленістю на укладання різноманітних словників та глосаріїв.

Проблематика економічних метафор-зоонімів пов'язана як з розумінням терміна, так і з розкриттям його прагматичного потенціалу в процесі трансляції, який, вочевидь, можна розглядати як маніпулятивний (за Б. Ворфом та Р. Бартом), з огляду на вплив таких метафор на формування нових особистісних смислів, від яких залежить суб'єктивне ставлення реципієнта до світу та окремих фрагментів навколишньої реальності.

Виступаючи засобом номінації, економічні метафори-зооніми в процесі трансляції включаються в процес когніції та інтерпретації реципієнтом чужорідної культури, яка, поряд з мовою та перекладачем, виступає учасником семіотичної тріади в процесі перекладання, а також, без сумніву, стоїть за створенням та функціонуванням тексту-першоджерела.

Розглядаючи економічні метафори-зооніми, намагаємося зрозуміти їхні функціональні особливості. Коли йдеться про переклад англійських економічних метафор-зоонімів, говоримо про метафоричну експансію, де сферою-мішенню виступатиме українськомовна економічна терміносистема. Також відбувається актуалізація аксіологічного компоненту значення, наприклад, у метафорах-зоонімах з негативним оцінним компонентом семантики: *a fiscal hawk*, *fat cats*, *dinosaurs* тощо. Наведені приклади свідчать, що в процесі трансляції стає очевидно певна лінгвокультурологічна асиметрія, звідси висновуємо, що маніпулятивний потенціал економічних метафор-зоонімів актуалізує в лінгвокультурологічну дихотомію СВІЙ – ІНШИЙ в межах економічного дискурсу. Доходимо висновку, що в процесі перекладацької інтерпретації економічних метафор-зоонімів спостерігається продовження процесів категоризації та номінації засобами мови-реципієнта, причому номінативність як центральна риса науково-технічного дискурсу виражена не так яскраво у випадку метафоризації, оскільки метафори-зооніми виступають інструментом персоніфікації в межах зазначеного дискурсу, причому вищою точкою персоніфікації вважаємо антономазію, яка є своєрідним «перехрещенням» власної та загальної назви. Таким чином економічні метафори-зооніми виступають засобом ускладнення економічного дискурсу.

Розглядаючи особливості трансляції економічних метафор-зоонімів, зазначимо, що їхній переклад пов'язаний з перекладацькими труднощами, наприклад, з неможливістю віднайти образність, щоб, у термінах феноменології перекладу, пересадити чужорідний образ на ґрунт рідної лінгвокультури. Причиною цього може бути асиметрія картин світу. З огляду на міжкультурну адаптацію образності та особливості застосування стратегій фореізації та доместикації, перекладач може залучити тактики описового перекладу, деметафоризації, реметафоризації, компенсації тощо. При цьому не слід забувати про асиметрію картин світу, яка виявляється також і в царині граматики. Так наприклад, в українській мові відсутні артиклі та герундій, більш продуктивним є вживання активного стану поряд з пасивним тощо. Певну суттєву трудність також може становити відсутність стандартизованих відповідно до норм мови-реципієнта варіантів перекладу.

Отже, маніпулятивний потенціал англійських економічних метафор-зоонімів найяскравіше оприлюднюється в процесі трансляції, від формування

ціннісних орієнтирів до ускладнення структури економічного дискурсу, що може становити підґрунтя подальших наукових досліджень.